

(המשך מעמוד 55)

בכנסת, והוא משיב לי שתהיה לו בעיה רובינשטיין, בנו של קבלו עשיר, נולד עם כפית'יהב בפה. הוא זכה בשם עולמי בתחום המישפט הקונסטיטוציוני, נשוי לרונן, שהיא היועצת המישפטית של חברת רובינשטיין ואב לשניים. המישפ' חה מתגוררת בבית דרמישפחתי גדול ומפואר בשכונת תל-ברוך. במוסך חונות שתי מכוניות-פאר.

כשבאתי לראיין את אמנון רובינשטיין, מצאתי אותו ואת אשתו צמודים למק' לט הרדיו. בנם החייל משרת בצפון. רוני, אשה נאה מאוד, מכבדת אותנו בסודה עם פילמן לימון ובענבים. אומ' רים שיש לה השפעה עצומה על בעלה. היא מעוררת כבוד בדיעותיה העצמאיות. בזמנו היא לא היססה להביע בגלוי את דעתה נגד הצטרפותו של שמואל תמיר לד"ש. כאשר הצטרפה ד"ש לממ' שלה, היא עזבה את התנועה באופן הפגנתי, חרף התנגדות בעלה, וגררה אח' ריה גדווי אחרים.

אמנון רובינשטיין התפכח מהכישלון של ד"ש. הוא קורא לד"ש "מחלת יל' דות". הוא בטוח כי תנועת שינוי נמצאת על סף פריחה מחודשת, דוגל בעונש-מוות למחבלים שהורגים בני-ערובה; ומאמין כי פרשת ד"ש רק חיזקה את דמותו בעיני הציבור, גרמה לציבור להאמין שהוא אינו רודף שררה ושמילה שלו היא מילה.

כחברי-כנסת הוא אינו מצטיין במיוחד. רובינשטיין, שהרים בזמנו תנועה שאימה להפוך לשוין-המאזניים שתשחרר אותנו מעול המפלגות הדתיות, לא בלט, על אף רדידותם של יתר חברי-הכנסת. אומ' רים שאמנון רובינשטיין הוא איש נחמד מאוד, משכיל ומעורר כבוד, אך אין הוא פרלמנטר גדול.

● כיצד אתה מרגיש בכנסת, כחבר בסיעה בת שני חברים?

היה לי קשה מאד להתרגל, אבל אני לא רוצה להתחלף עם הסיעות הגדולות. שיש להן הרבה יותר חבריי-כנסת. לבד מזה, אין כל יחס בין הפעילות הפרלמנר-טרית של שינוי ובין גדול הסיעה. אבל לי, אישית, היה קשה להתרגל לסיעה קטנה.

● האם הירחרת בזמן האחרון בפרישה מהחיים הפרלמנטריים?

לפרוש? מה פתאום? אני ממשיך הלאה. יותר לא יקרה מה שקרה לנו עם ד"ש. גם הטריק של המערך, שלקח לנו הרבה מאוד מצביעים בטענה שצריך לה' פיל את הליכוד, לא יעבוד פעם שניה. כזה אני משוכנע.

● אינך סבור כי מישונך היחסי בכחירות האחרונות נבע מכישונך?

היה לי קשה מאד להתרגל, אבל אני לא רוצה להתחלף עם הסיעות הגדולות. שיש להן הרבה יותר חבריי-כנסת. לבד מזה, אין כל יחס בין הפעילות הפרלמנר-טרית של שינוי ובין גדול הסיעה. אבל לי, אישית, היה קשה להתרגל לסיעה קטנה.

● נחזור לימים של הקמת ד"ש. מדוע התנגדת לשיתופה של תנו' עת ר"ש, שהיתה קרובה לדיעותיה של שינוי?

אילו צירפתי אלינו את ר"ש בהתחלה, זה היה סוגר לנו אופציות להרחבה נוס' פת. ציבור שלם בוחרים לא היה מצטרף אלינו. אנחנו היינו מעונינים בה'

והוסר יכולתו לגבש דיעה עצמאית. הוא היה עובר מהלך-רוח אחד למשנהו. לעולם לא יכולנו לדעת מה יחליט בסופו של דבר. אם כך, מדוע לא נפרדת ממנו אחרי השלב הראשוני?

מדוע אינך שואלת מדוע הצטרפו לד"ש, אחרי השלב הראשוני, אנשים שהכירו אותו בצבא? אנשים כמו מאיר עמית,

זה שהסכמתי להצטרפותו של תמיר לד"ש היתה שגיאה גדולה מאד וכאמאליח

מאיר זורע, שהכירו את ידן במשך שנים רבות? אני לא היכרתי אותו. יתכן כי בצבא הוא היה איש שונה.

אני לא מעוניין בצד הפסיכולוגי. לקח לי זמן להכיר את ידן. לכל הציבור לקח זמן. בתחילה כולם ראו בו מנהיג פוליטי בעל שיעור-קומה לאומי. משה דיין היה מוכן לכהן תחת ידן כשר. הוא היה מוכן לכהן כשר תחת כל אחד...

לא נכון. הוא לא הסכים לכהן תחת שימיון פרס. יותר מזה — בגוריון, יותר מכל האנשים, הועיד אותו להיות יורשו. ידן של 1976 היה שונה מידן שהתגלה לאחר-מכן. אני מייחס את השינוי לטרגדיה של המנהיגות הצברית כולה.

● איך אתה מסביר את הטר' גדיה הזו?

קמת גוף יותר רחב שינגוס גם במצביעי הליכוד. לכן ההצעה לצרף אלינו את שולמית אלוני נפלה למים. אחר-כך כשר קמה ד"ש, רציתי לצרף אליה את שולמית אלוני אבל זה לא הסתדר.

שינוי קמה כתוצאה מגנלי ה' מחאה שפקדו את הארץ, ושהופנו בעיקר נגד משה דיין. תנועתך הציעה שינוי, והנה הלקת והצי' מרפת או יינאז ידן, שהיה אחראי לזיכיון של דיין בוועדת-אגרטל.

מהרגע הראשון לא היינו תנועת-מחאה וההליכה עם ידן על רקע ועדת-אגרטל לא היתה הדבר המרכזי ב-1976. בוועדת אגרטל ישב גם השופט לנדאו, שאני מאוד מוקיר ומערך. ביקורת קשות את ועדת אגרטל.

זה נכון, אבל זאת לא היתה הבעיה עם ידן. הבעיה היתה חולשתו הגדולה

אין לי הסבר אחד ויחיד. יונתן שפירא מסביר כי זוהי קבוצה שגדלה בצילה של מנהיגות חזקה מאוד ואיחנה בדיעותיה. זהו דור שהלך לתפקיד ביצוע ואמר כן, אבל לא קיבל החלטות. דור שחי בצל מנהיגות של ילדי הגולה, שהגיעו ארצה עם עמדה פוליטית יציבה. את יודעת מה היה הימנעון הפלמ"ח? "הזקן יתן פקודה". לכן ברור שישנה כאן חוסעה כללית. הי מיקרה של ידן הוא לא מיקרה אחד ויחיד, אלא חלק מהכישלון של בגרי דור תש"ח. אין כאן מיקריות. אי-אפשר היה לחזות זאת מראש לגבי ידן. כלום ציינו אותה כאדם עיקבי, בעל כושר הכי רעה. החלטה ואירגון. מה שקרה לו היכה בתדמה את כל מכריו ומקוריו. אנשים קראו מה שכתבתי בספר ולא האמינו למיקרה עיניהם. הכל נמצא ושם. מיסמ' כים, פרוטוקולים — קשה להאמין למראה עיניים.

● מעבר ליחסיה העבודה, האם הצלחת ליצור איתו קשר גם על בסיס אישי?

בשלבים מסוימים, כאשר הוא חש בודד בתביעתו לא להיכנס לממשלה, הר' גשתי עד כמה הוא מר-נפש והבנתי אותו. האם לא הבחנת בסמינר או' הרה בהתנהגותו של ידן? האם הכד ניהת עליך כבת אחת?

היו הרבה דקירות-מחט, אבל דקירות המחט האלה לא הכינו אותי לכך שבו' לילה הוא יעבור מקיצוניות לקיצוניות.

● כיצד הרגשת כאשר ידן, כי סגן ראש-הממשלה, עמד מעד רוכן הכנסת ונשא נאום נגד שינוי ש' מות הבחירות, שהיתה אחד ה' אלמנטים המרכזיים במצע של ד"ש?

עברתי כמה מיקרים כאלה, כשידין הפך את עורו ואת המצע של ד"ש. כך כשזה הגיע לשינוי שיטת הבחירות, כבר התרגלנו. אבל האמת היא שחשנו נבגדים. חשנו שאנחנו הקורבנות הראשונים של הבגידה. הרגשתי יותר מר-נפש מסתם בוחר שנתן קול. אני נחתם כמה שנים מחיי. ראיתי איך מטפסים על גבי בניין שאני הקמתי אותו. בפוליטיקה לומדים להתגבר על רגשות. להסתגל למצב-יחץ. זה קשה, קשה מאוד. ד"ש היתה מחלת ילדות.

● מחלת ילדות זו נראית יותר כמו מחלה טרמינלית...

טרמינלית? את זה את אומרת. אני רואה בד"ש אפיוודה. יצאנו מהמחלה הזאת יותר מחזוקים. את יודעת, הדבר היחיד המקביל לעוצמת הרגשות שבפני ליטיקה היא עוצמת הרגשות בין בני-זוג. בפעם הראשונה בחיי הבנתי כיצד זוג המתגרש, חוגג את הגירושין אשר באים

המדהים הוא, שאנשים, שהכירו את ידן שנים רבות, האמינו בו. אנשים כמו עמית וזמיר

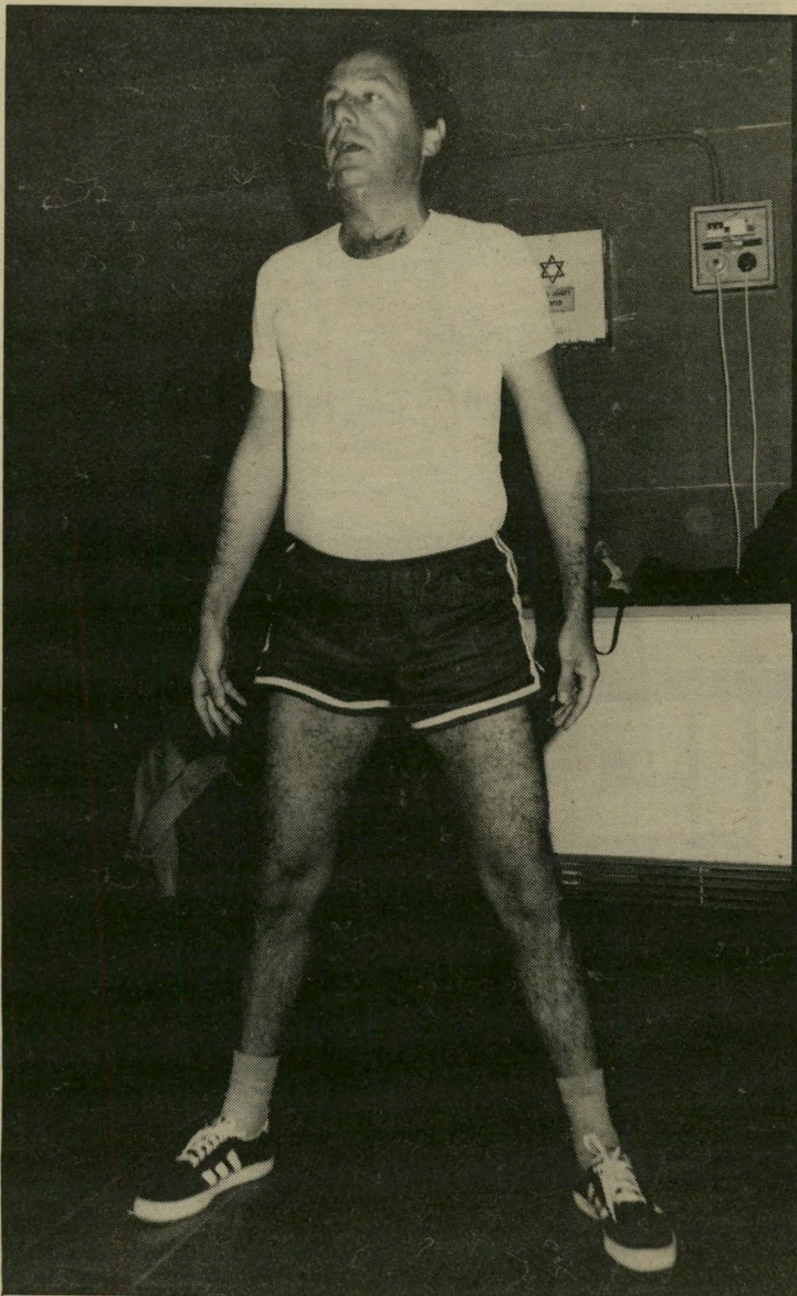
אחרי תקופה של שיברון-לב ומועקה. עברנו בעניין הזה מסע אלונקות. אני לא יודע אם יש עוד איוו מיפלגה שעברה את מה שעברנו אנחנו.

● במיסגרת אותו מסע אלונקות פרש הפרופסור יונתן שפירא, אחד ממייסדי שינוי, כיצד הרגשת אז? זו היתה תקופה אימה לשינוי. הוא לא רק היה מייסד, הוא היה חבר אישי. זה היה קשה, קשה מאוד.

● אתה מצטער שנכנסת לפוי ליטיקה?

לא. אני לא מצטער, למרות שאיבדתי הרבה זמן ובריאות, ולמרות כל הוויכך' חים, החוויה היא מאוד אינטנסיבית. הי אוירה בשינוי, החברות, ואני חושב ש' עשינו משהו. יצרנו גורמה חדשה בפני ליטיקה.

● כאשר הופעת בבחירות האחי רונת בפלורויזיה היכפתי כך ולא יכולתי להאמין לך. לא יכולתי להאמין לך אחרי שבפעם הקודמת, כשהאמנתי בך, הלקת עם איש כמו ידן וגרוע מזה, עם איש כמו תמיר.

רובינשטיין בתרגומו התעמלות לפרוש מהפוליטיקה? מה פתאום?